

Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol

CLA637 - Gorchymyn Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 (Diwygio Atodlen 6) 2016

Gweithdrefn

Cadarnhaol

Cefndir

Mae'r Gorchymyn yn diwygio Atodlen 6 i Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 ('y Mesur') sy'n nodi (i) y sefydliadau (cyfeirir atynt fel personau yn y Mesur) sy'n agored i orfod cydymffurfio â safonau'r Gymraeg a (ii) pa gategoriâu o safonau sy'n gymwysadwy i bob sefydliad.

Mae'r Gorchymyn yn gwneud newidiadau megis hepgor enwau sefydliadau nad ydynt bellach yn bodoli, cynnwys sefydliadau newydd, a diwygio enwau sefydliadau eraill i adlewyrchu newidiadau sydd wedi digwydd ers i'r Mesur gael ei wneud.

Craffu Technegol

Ni nodwyd unrhyw bwyntiau i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.2 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

Craffu ar rinweddau

Nodwyd y pwyntiau canlynol i fod yn destun adroddiad o dan Reol Sefydlog 21.3 mewn perthynas â'r offeryn hwn. [bod y Gorchymyn o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Cynulliad.]

1. Mae'r pŵer i ddiwygio'r rhestr o sefydliadau a nodir yn Atodlen 6 i'r Mesur wedi'i gynnwys yn adran 35 o'r Mesur. Er mwyn iddynt gael eu hychwanegu i Atodlen 6, rhaid i'r sefydliadau ddod o fewn categori a bennir yn Atodlen 5 i'r Mesur. Mae'r rhain yn cynnwys awdurdodau cyhoeddus, rheoleiddwyr a phersonau sy'n derbyn mwy na £400,000 o arian cyhoeddus mewn blwyddyn ariannol. Nid yw'r Gorchymyn na'r Memorandwm Esboniadol yn esbonio pa gategoriâu yn Atodlen 5 sy'n gymwys i bob un o'r sefydliadau y mae'r Gorchymyn yn bwriadu ei ychwanegu i Atodlen 6. Bydd absenoldeb yr wybodaeth yma yn ei gwneud yn anoddach i Aelodau'r Cynulliad a'r sefydliadau dan sylw fodloni eu hunain fod y pŵer wedi'i ddefnyddio'n briodol.

2. Esbonia'r Memorandwm Esboniadol mai cam cyntaf yw cynnwys yn Atodlen 6 i'r Mesur yn y broses o osod gofyniad i gydymffurfio a safonau o dan y Mesur gan y Comisiynydd Iaith. Er hynny, mae'n drawiadol na fu unrhyw ymgynghori gyda'r cyrff dan sylw mewn cysylltiad â'r Gorchymyn hwn. Cyfeirir at y cyfraniad a wnaeth pob un ond dau ohonynt i ymchwiliad cynharach gan y Comisiynydd, ond ni roddir unrhyw wybodaeth ynghylch y sylwadau a roddodd y sefydliadau i'r Comisiynydd.

Ymateb y Llywodraeth

Mae ymateb y Llywodraeth i'w weld yn Atodiad 1

Trafodaeth y Pwyllgor

Trafododd y Pwyllgor yr offeryn ac ymateb y Llywodraeth yn ei gyfarfod ar 11 Ionawr 2016 ac mae'n cyflwyno adroddiad i'r Cynulliad yn unol â'r pwynt adrodd uchod.

Atodiad 1 - Ymateb y Llywodraeth

Mae swyddogion wedi ystyried y pwyntiau a godwyd gan y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol yn eu Hadroddiad Rhinweddau ar Orchymyn Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 (Diwygio Atodlen 6) 2016

Categoriâu o Berson

Er tryloywder, ar gyfer sefydliadau sy'n cael eu hychwanegu at Atodlen 6, mae'r tabl yn nodi pa categori yn Atodlen 5 y maen nhw'n cwmpo iddo ym marn Gweinidogion Cymru. Os yw'n bosibl bod y sefydliad yn cwmpo o fewn mwy nag un categori, un categori yn unig sydd wedi ei nodi.

Sefydliad	Categori yn Atodlen 5.
Yr Awdurdod Ffrwythloni ac Embryoleg ynnol	Categori (6): Personau sy'n goruchwylio rheoleiddiad proffesiwn, diwydiant neu gylch cyffelyb arall o weithgaredd.
Awdurdod Heddlu Niwclear Sifil	Categori (1): Awdurdodau cyhoeddus.
Awdurdod Heddlu Trafnidiaeth Prydain	Categori (1): Awdurdodau cyhoeddus.
Yr Awdurdod Meinweoedd Dynol	Categori (6): Personau sy'n goruchwylio rheoleiddiad proffesiwn, diwydiant neu gylch cyffelyb arall o weithgaredd.
Bwrdd Cyngorau Iechyd Cymuned Cymru	Categori (2): Personau sy'n darparu gwasanaethau i'r cyhoedd ac a gafodd eu sefydlu drwy ddeddfiad.
Y Bwrdd Ystadegau	Categori (2): Personau sy'n darparu gwasanaethau i'r cyhoedd ac a gafodd eu sefydlu drwy ddeddfiad.
Career Choices Dewis Gyrfa Cyfyngedig	Categori (5): Personau sy'n darparu gwasanaethau i'r cyhoedd ac sy'n derbyn cyfanswm o £400,000 neu fwy o arian cyhoeddus mewn blwyddyn ariannol— (a) pan fo'r person hwnnw wedi cael arian cyhoeddus hefyd mewn blwyddyn ariannol flaenorol, neu (b) pan fo penderfyniad wedi ei wneud y bydd yn cael arian cyhoeddus mewn blwyddyn ariannol ddilynol.

Coleg Ceredigion	<p>Categori (5): Personau sy'n darparu gwasanaethau i'r cyhoedd ac sy'n derbyn cyfanswm o £400,000 neu fwy o arian cyhoeddus mewn blwyddyn ariannol—</p> <p>(a) pan fo'r person hwnnw wedi cael arian cyhoeddus hefyd mewn blwyddyn ariannol flaenorol, neu</p> <p>(b) pan fo penderfyniad wedi ei wneud y bydd yn cael arian cyhoeddus mewn blwyddyn ariannol ddilynol.</p>
Coleg Sir Gâr	<p>Categori (5): Personau sy'n darparu gwasanaethau i'r cyhoedd ac sy'n derbyn cyfanswm o £400,000 neu fwy o arian cyhoeddus mewn blwyddyn ariannol—</p> <p>(a) pan fo'r person hwnnw wedi cael arian cyhoeddus hefyd mewn blwyddyn ariannol flaenorol, neu</p> <p>(b) pan fo penderfyniad wedi ei wneud y bydd yn cael arian cyhoeddus mewn blwyddyn ariannol ddilynol.</p>
Comisiynwyr Heddlu a Throseddu	Categori (1): Awdurdodau cyhoeddus.
Y Cyngor Fferyllol Cyffredinol	Categori (6): Personau sy'n goruchwyllo rheoleiddiad proffesiwn, diwydiant neu gylch cyffelyb arall o weithgaredd.
Cymdeithas Genedlaethol Cyngor ar Bopeth	<p>Categori (5): Personau sy'n darparu gwasanaethau i'r cyhoedd ac sy'n derbyn cyfanswm o £400,000 neu fwy o arian cyhoeddus mewn blwyddyn ariannol—</p> <p>(a) pan fo'r person hwnnw wedi cael arian cyhoeddus hefyd mewn blwyddyn ariannol flaenorol, neu</p> <p>(b) pan fo penderfyniad wedi ei wneud y bydd yn cael arian cyhoeddus mewn blwyddyn ariannol ddilynol.</p>
Cymwysterau Cymru	Categori (6): Personau sy'n goruchwyllo rheoleiddiad proffesiwn, diwydiant neu gylch cyffelyb arall o weithgaredd.
Glandŵr Cymru	Categori (4): Personau y mae swyddogaethau darparu gwasanaethau i'r cyhoedd wedi eu rhoi iddynt neu wedi eu gosod arnynt drwy ddeddfiad.

Gofal Cymru	<p>Categori (5): Personau sy'n darparu gwasanaethau i'r cyhoedd ac sy'n derbyn cyfanswm o £400,000 neu fwy o arian cyhoeddus mewn blwyddyn ariannol—</p> <p>(a) pan fo'r person hwnnw wedi cael arian cyhoeddus hefyd mewn blwyddyn ariannol flaenorol, neu</p> <p>(b) pan fo penderfyniad wedi ei wneud y bydd yn cael arian cyhoeddus mewn blwyddyn ariannol ddilynol.</p>
Hafal	<p>Categori (5): Personau sy'n darparu gwasanaethau i'r cyhoedd ac sy'n derbyn cyfanswm o £400,000 neu fwy o arian cyhoeddus mewn blwyddyn ariannol—</p> <p>(a) pan fo'r person hwnnw wedi cael arian cyhoeddus hefyd mewn blwyddyn ariannol flaenorol, neu</p> <p>(b) pan fo penderfyniad wedi ei wneud y bydd yn cael arian cyhoeddus mewn blwyddyn ariannol ddilynol.</p>
Leonard Cheshire Disability	<p>Categori (5): Personau sy'n darparu gwasanaethau i'r cyhoedd ac sy'n derbyn cyfanswm o £400,000 neu fwy o arian cyhoeddus mewn blwyddyn ariannol—</p> <p>(a) pan fo'r person hwnnw wedi cael arian cyhoeddus hefyd mewn blwyddyn ariannol flaenorol, neu</p> <p>(b) pan fo penderfyniad wedi ei wneud y bydd yn cael arian cyhoeddus mewn blwyddyn ariannol ddilynol.</p>
Prif Arolygydd Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru	Categori (1): Awdurdodau cyhoeddus.
Royal Voluntary Service	<p>Categori (5): Personau sy'n darparu gwasanaethau i'r cyhoedd ac sy'n derbyn cyfanswm o £400,000 neu fwy o arian cyhoeddus mewn blwyddyn ariannol—</p> <p>(a) pan fo'r person hwnnw wedi cael arian cyhoeddus hefyd mewn blwyddyn ariannol flaenorol, neu</p> <p>(b) pan fo penderfyniad wedi ei wneud y bydd yn cael arian cyhoeddus mewn blwyddyn ariannol ddilynol.</p>

Y Sefydliad Ffilm Prydeinig	<p>Categori (3): Personau wedi eu sefydlu drwy offeryn uchelfreiniol—</p> <p>(b) i gasglu neu ddiogelu gwybodaeth gofnodedig, neu wrthrychau a phethau sy'n hybu dealltwriaeth, neu ddarparu mynediad at yr wybodaeth honno neu at y gwrthrychau a'r pethau hynny,</p> <p>(c) i gefnogi, gwella, neu hybu treftadaeth, diwylliant, chwaraeon neu weithgareddau hamdden, neu ddarparu mynediad atynt,</p>
Swyddfa Archwilio Cymru	Categori (1): Awdurdodau cyhoeddus.
Wallich – Clifford Community	<p>Categori (5): Personau sy'n darparu gwasanaethau i'r cyhoedd ac sy'n derbyn cyfanswm o £400,000 neu fwy o arian cyhoeddus mewn blwyddyn ariannol—</p> <p>(a) pan fo'r person hwnnw wedi cael arian cyhoeddus hefyd mewn blwyddyn ariannol flaenorol, neu</p> <p>(b) pan fo penderfyniad wedi ei wneud y bydd yn cael arian cyhoeddus mewn blwyddyn ariannol ddilynol.</p>
WEA YMCA CC Cymru	<p>Categori (5): Personau sy'n darparu gwasanaethau i'r cyhoedd ac sy'n derbyn cyfanswm o £400,000 neu fwy o arian cyhoeddus mewn blwyddyn ariannol—</p> <p>(a) pan fo'r person hwnnw wedi cael arian cyhoeddus hefyd mewn blwyddyn ariannol flaenorol, neu</p> <p>(b) pan fo penderfyniad wedi ei wneud y bydd yn cael arian cyhoeddus mewn blwyddyn ariannol ddilynol.</p>

Ymgynghori

Ystyriwyd nad oedd yn angenrheidiol ymgynghori ar y Gorchymyn hwn gan nad yw'n gosod dyletswyddau ar y sefydliadau, ac mae'r broses o wneud safonau yn cynnig amryw o gyfleoedd i sefydliad godi unrhyw bryderon sydd ganddo.

Mae'r sefydliadau yn y Gorchymyn sydd wedi cymryd rhan yn Ymchwiliad Safonau Comisiynydd y Gymraeg yn ymwybodol o, ac yn rhan o'r broses o wneud safonau. Mae'r Comisiynydd wedi cyflwyno dadansoddiad o'u hymatebion ynghyd â'i chasgliadau mewn cyfres o adroddiadau i Weinidogion Cymru.

Mae Adran 66(2) o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 ('y Mesur') yn gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i roi sylw dyledus i adroddiadau'r ymchwiliad safonau a baratowyd gan y Comisiynydd wrth benderfynu a ddylent arfer y pwerau i bennu safonau a'u gwneud yn benodol gymwys a sut y dylent arfer y pwerau

hynny. Bydd unrhyw bryderon mae sefydliad wedi eu codi yn cael eu hystyried gan Weinidogion Cymru yn ystod y broses hon.

At hynny, cyn rhoi hysbysiad cydymffurfio i'r sefydliad, rhaid i'r Comisiynydd ymgynghori ag ef yn unol ag adran 47 o'r Mesur (oni bai bod y Comisiynydd yn fodlon ei fod eisoes wedi ymgynghori â'r sefydliad neu fod y sefydliad wedi cael y cyfle i gyfrannu at ymgynghoriad ar y mater fel rhan o ymchwiliad safonau). Mae hysbysiad cydymffurfio yn nodi pa safonau y mae'n rhaid i'r sefydliad gydymffurfio â nhw (ym mha amgylchiadau ac ardaloedd). Yn ogystal mae'r hysbysiad cydymffurfio yn nodi'r dyddiad y mae'n rhaid i'r sefydliad ddechrau cydymffurfio.

Mae yna hefyd weithdrefn glir i unrhyw sefydliad allu herio'r gofyniadau i gydymffurfio â safon benodol ar y sail nad yw'n rhesymol ac yn gymesur gofyn iddo wneud hynny. Yn y lle cyntaf, bydd sefydliad yn gallu cyflwyno her i'r Comisiynydd. Os yw'r sefydliad am apelio yn erbyn penderfyniad y Comisiynydd, gellir apelio i Dribiwnlys y Gymraeg, ac yna i'r Uchel Lys.

Y cyrff na chawsant eu cynnwys yn ail neu drydydd Ymchwiliad Safonau'r Comisiynydd yw'r Sefydliad Ffilm Prydeinig, sydd wedi cymryd arnynt swyddogaethau Cyngor Ffilm y DU, a Glandŵr Cymru sy'n sefydliad olynol i Fwrdd Dyfrffyrdd Prydain. Enwir y ddau sefydliad yn Atodlen 6 i'r Mesur ac mae cynnwys y Sefydliad Ffilm Prydeinig a Glandŵr Cymru yn y Gorchymyn yn diweddar Atodlen 6. Nid oedd Cymwysterau Cymru wedi ei sefydlu hyd nes i ddau Ymgynghoriad y Comisiynydd ddod i ben. Mae ymrwymiad yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol oedd yn gysylltiedig â Bil Cymwysterau Cymru i'r corff gael ei gynnwys o fewn y grŵp o gyrff a enwir ym Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 fel rhai sy'n gorfod cydymffurfio â dyletswyddau'n ymwneud â'r Gymraeg, sef Safonau'r Gymraeg o dan y system a sefydlir gan y Mesur.

Ni ellir gorfodi'r sefydliadau hyn i gydymffurfio â safonau'r Gymraeg nes bod yr amodau a nodir yn adran 25 o'r Mesur wedi'u diwallu a bod ymgynghoriad ar yr hysbysiad cydymffurfio (yn unol ag adran 47) wedi ei gyflawni.

Mae Gweinidogion Cymru yn bwriadu tynnu'r Memorandwm Esboniadol yn ôl ac ail-osod fersiwn wedi'i ddiweddarau er mwyn cynnwys yr wybodaeth uchod.

